

Судячи із загального становища музеїв у різних регіонах нашої країни, розподіл дуже нерівномірний. Так, у Карпатському регіоні зосереджено 62,5 % етнографічних музеїв країни та 34 % історичних, у Києві зосереджено 50 % промислових музеїв країни, у Полтавській області – понад 1 / 4 літературних, 1 / 8 % історичних музеїв розташовано в Чернігівській області.

Музей в Україні відкритий для відвідувачів у середньому 76,0 днів на рік. Максимальне значення в Україні – Дніпропетровська область – 414,7, мінімальне – Чернігівська область – 25,4 [5, с. 7].

Кількість відвідувачів національних музеїв є основним показником їх суспільної значимості. Щороку музеї нашої країни відвідують понад 18 мільйонів людей, тобто, у перерахунку на населення, майже третина жителів України або половина її учнівського та студентського віку. На перший погляд, це дуже вдалі показники того, що національна музейна установа гідно задовольняє культурні потреби громадян.

Музеї України виконують важливу роль у пропаганді культурного надбання країни та привертають увагу як внутрішніх, так і зарубіжних відвідувачів. Вони допомагають зберегти спадщину минулих поколінь та створюють можливості для поглиблення знань та розширення світогляду.

Музеї України є місцями, де зустрічаються культури, ідеї та історії. Вони є важливими пунктами на карті культурного життя країни та надають можливість кожному відвідувачеві зануритися в унікальний світ минулого та сучасності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аверкін М. Г. Модифікація форматів комунікативної взаємодії сучасного музею. Питання музеології. 2020. № 2. С. 158-164.
2. Каталог колекцій музеїв України. Львів. нац. ун-т ім. І. Франка; [уклад.: Затушевський А. Т. та ін.]. Л. : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2020. 440 с.
3. Котляр Н., Котляр Ф., Котляр В. Музейний маркетинг і стратегія: формування місії, залучення публіки, збільшення доходів і ресурсів. Переклад з англ. Т. Олійник, Т. Пирогова, С. Рябчук, Р. Свято. Київ: ВД «Стилос», 2017. 528 с.
4. Гайда Л. А. Музей у навчальному закладі. К. : Шк. світ, 2019. 128 с.
5. Караманов О. В. Сучасні тенденції розвитку музейної педагогіки в Україні. Матеріали науково-практичної конференції «Музейна педагогіка – проблеми, сьогодення, перспективи» (Київ, 24-25 вересня 2019 р.). Національний Києво-Печерський історикокультурний заповідник. К.: НКПІКЗ, 2019. С. 35-37.

ГЕОГРАФІЧНИЙ ЧИННИК ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОГО ПРОТИСТОЯННЯ

Бейдик О. О.

*доктор географічних наук, професор, професор кафедри географії та туризму
Мелітопольського державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького*

Комлев О. О.

*доктор географічних наук, професор,
професор кафедри землезнавства та геоморфології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

Донець І. А.

*кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри географії та туризму
Мелітопольського державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького*

Історія людства – це постійна історія воєн та військових конфліктів і протистоянь, яка переривається короткими або відносно тривалими затишшями та перемир'ями. Незважаючи на 5-6 промислових революцій та технологічних укладів, які пережило і переживає людство, незважаючи на штучні супутники Землі та військово-космічні сили, якими володіють розвинені держави, основні бойові дії ведуться в межах ландшафтної оболонки Землі, на твердій поверхні або на морі. Останнє трактується як географічний чинник ведення бойових дій. Кожного року, принаймні в ХХ-ХХІ ст. на планеті відбувається близько 40 воєн та воєнних конфліктів. Географічному чиннику під час воєнного протистояння присвячене широке коло публікацій теоретиків та практиків військової справи – сучасних та минулих часів [2-5, 7-11], дисертаційні дослідження щодо впливу різних природних компонентів на перебіг військових дій та ін. [9], публікації в періодичних виданнях, матеріали численних конференцій [1, 6]. Актуальною ця проблематика є і зараз, у час військового протистояння України, Росії, країн НАТО. Предмет-об'єктною сутністю та метою публікації є актуалізація військово-географічної складової низки канонічних військових праць видатних воєнків минулого в контексті сучасного військового протистояння України з Росією та інших воєнних конфліктів (перманентних та епізодичних) європейського та світового виміру.

Так, Сунь-цзи в [10] аналізує проходження армії через водні перешкоди та взаємодію війська з водними об'єктами та перезволоженими ділянками суходолу (болотами), що є актуальним зараз, під час воєнних дій на території України: «Переходячи через річку, розміщуйся обов'язково подалі від ріки. Якщо супротивник почне переходити ріку, не зустрічай його у воді. Взагалі вигідніше дозволити йому переправитися наполовину і потім ударити на нього; але якщо теж хочеш вступити в бій із супротивником, не зустрічай його біля самої ріки; розмістись на висоті, зваживши, де сонячна сторона; супроти течії не ставай. Таким є розміщення військ на річці. Переходячи через болото, покvapся швидше піти, не затримуйся. Якщо все ж тобі доведеться вступити в бій серед боліт, розміщуйся так, щоб у тебе були вода і трава, а в запіллі в тебе нехай буде ліс. Таким є розміщення військ у болотах». Ряд аспектів, пов'язаних з веденням бойових дій в площині гідрологічних об'єктів та суходолу (річки, болота) розглядає і Клаузевиц [5]: «Великі і середні річки, зважаючи на те, що йдеться про їх оборону, відносяться, подібно горам, до класу стратегічних бар'єрів. Річки посилюють

відносний опір, але їх особливість полягає в тому, що вони нагадують зброю, що виготовлена із твердого, але крихкого матеріалу; вони або витримують удар, або ж їх оборона дає злам, і їй приходить кінець. При великих розмірах річки та інших вигідних умовах переправа може бути абсолютно не вигідною. У випадку, коли оборона річки зламана в будь-якому пункті, то подальший завзятий опір відпадає, і справа є вирішеною одним цим актом. Інша особливість великих річок щодо ведення бою полягає в тому, що в деяких випадках вони надають можливість кращих комбінацій стосовно вирішальної битви, ніж гори».

Цілком логічно, що підлив Каховської ГЕС 6 червня 2023 р., його наслідки розраховувались військовими гідрологами, а обговорення ймовірного застосування тактичної або іншої ядерної зброї проти України містить і аналіз «рози вітрів» (прерогатива військових метеорологів та синоптиків), що є головним чинником дрейфу радіоактивного повітря в тому (Західна Європа) чи іншому (Туреччина) напрямі. Про кліматичну зброю згадував і президент США Байден в одному із своїх виступів (липень, 2023).

- акцентовано увагу на класичних працях видатних теоретиків військової справи та філософії війни у період одного з найбільших військових конфліктів в історії сучасної Європи;

- реалізовано спробу фрагментарно висвітлити роль географічного чинника у минулих та сучасних військових протистояннях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бейдик О. О., Комлев О. О. Напрями використання географічної інформації під час війни. Роль педагога у впровадженні інноваційних технологій в освітній процес: історія та сьогодення : матер. регіон. наук.-краєзн. конф. Наук. зб. «Велика Волинь». Вип. 65. Бердичів : М.В. Мельник, 2023. С. 278-284.
2. Валіулліна З. В. Військова теорія К. Клаузевіца в теоретичному дискурсі. Ефективна економіка № 11. 2017. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5881>
3. Всемирная история войн. М. : АСТ; Ми. : ООО «Харвест», 2006. 640 с.
4. Иванова В. О. Діяльність М. І. Драгомирова на посаді київського, волинського і подільського генерал-губернатора. Сіверщина в історії України: Зб. наук. пр. К. : Глухів. 2013. Вип. 6. С. 380-383.
5. Клаузевиц К. О войне : в 2 т. М. : ООО «Изд-во АСТ» ; СПб.: Terra Fantastica, 2002. Т. 1. 558 с.; Т. 2. 574 с.
6. Комлев О. О., Бейдик О. О., Бортник С. Ю., Філоненко Ю. М. Роль географії в сучасній війні. Українська географія у викликах війни : Збірник тез доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції, 08-09 червня 2023 р. Херсон : Херсонський державний університет. 2023. С.14-15
7. Матвієнко А. М. І. Драгомиров і Україна. Український історичний журнал. 2000. № 2. С. 112-126.
8. Мольтке Г. История германо-французской войны 1870-1871 гг. М.: Воениздат, 1937.
9. Муха В. А. Розвиток воєнно-теоретичних поглядів у творчій спадщині М. І. Драгомирова: дис. ... канд. іст. наук: 20.02.22. Нац. акад. оборони України. Київ, 2004. 236 с.
10. Сунь-цзи. Мистецтво війни. К. : Арій, 2014. 128 с.
11. Українська географія у викликах війни : Збірник тез доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції, 08-09 червня 2023 р. [За ред. І.О. Пилипенка, Д.С. Мальчикової]. Херсон : Херсонський державний університет, 2023. 104 с.